

Hvem mener du skal håndtere økonomien din om du blir ute av stand til det?

Av: Hilde Hoff, Ingrid Jeanine Pfister og Kjetil Ollestad.

Visste du at du kan bestemme over din egen økonomi selv om du skulle bli dement! Du kan altså nå bestemme hvem som skal håndtere økonomien din om du senere skulle bli ute av stand til det. Stadig flere tegner det som heter fremtidsfullmakt.

Vi kan alle på et eller annet tidspunkt i livet komme i en situasjon der vi på grunn av sykdom ikke lenger er i stand til å styre egen økonomi eller ta viktige beslutninger.

Et vanlig eksempel er en eldre dement som har flyttet på sykehjem. Hun eller han behøver hjelp til styring av daglig økonomi og salg av tidligere bolig som nå står tom. Det kan også bli spørsmål om hva som skal skje med hytta, bilen og båten som ikke lenger er i bruk. Den eldre demente er på grunn av den svekkelse sykdommen medfører, ikke lenger i stand til å ta stilling til disse spørsmålene.

Hva om dette skulle ramme deg?

Har du tenkt på hvem som skal styre økonomien din og ta avgjørelser på dine vegne?

Vi erfarer at stadig flere, på grunn av sykdom i alderdommen, har behov for bistand til ivaretagelse av sine interesser.

Fylkesmannen kan oppnevne en verge, som får i oppdrag å hjelpe deg. Den nye vergemålsloven, som trådte i kraft 1. juli 2013, har bestemmelser om dette. Men loven gir også praktiske og gode alternativer til å få en offentlig oppnevnt verge. Fremtidsfullmakt er et slikt alternativ. Etter vårt syn er det viktig at alle kjenner muligheten til å opprette en fremtidsfullmakt.

Hva kan du bestemme i en fremtidsfullmakt?

Ved å opprette en fremtidsfullmakt kan du nå, mens du er frisk og oppegående, bestemme over hvem som skal styre økonomien din, og hvordan den skal styres hvis du i fremtiden skulle bli ute av stand til å gjøre dette selv. I en fremtidsfullmakt kan du også legge føringer for viktige beslutninger som skal tas på dine vegne, ut over det rent økonomiske.

Det oppstilles ingen krav til innholdet i fremtidsfullmakten. Det er opp til den enkelte som skriver fremtidsfullmakten å bestemme innholdet. Du kan utpeke en eller flere personer som din fullmektig, som skal handle på dine vegne i fremtiden.

For eksempel kan du bestemme at dine barn skal sørge for at din bolig blir solgt den dagen du har fått fast sykehjemsplass. Videre kan du samtidig fastslå at deler av salgssummen for boligen skal gå til dine barnebarn for kjøp av sin første bolig eller til finansiering av barnebarnas studier. Du kan videre regulere at det på et gitt tidspunkt i fremtiden skal deles ut større pengegaver til familiemedlemmer eller at det skal gis forskudd på arv til egne barn.

Holder det ikke å skrive en vanlig fullmakt? Dette er en vanlig misforståelse. Det stilles krav til selve opprettelsen av en fremtidsfullmakt, såkalte formkrav. Disse kravene må følges for at fremtidsfullmakten skal være gyldig.

Kravene skal sikre at det faktisk var din vilje at en, eller flere personer, skal handle på dine vegne på nærmere bestemte områder i fremtiden. Dette er ment som en beskyttelse for å forhindre misbruk av ordningen.

Hvordan kan du opprette en fremtidsfullmakt?

En fremtidsfullmakt kan opprettes av deg som er fylt 18 år, og som har evnen til å forstå fullmaktens betydning. Fremtidsfullmakten må underskrives av to vitner over 18 år som er i stand til å forstå hva de skriver under på. Vitnene må være tilstede sammen med den som har skrevet fullmakten når fullmakten skal underskrives. Det er viktig at vitnene ikke er inhabile.

Fylkesmannen vet at mange benytter juridisk bistand når de oppretter testament. På lik linje kan det være hensiktsmessig å benytte seg av det samme ved opprettelsen av en fremtidsfullmakt.

Når inntreer virkningen av en fremtidsfullmakt? En fremtidsfullmakt får betydning fra det tidspunkt du på grunn av sinnslidelse, eksempelvis demens, eller alvorlig svekket helsetilstand ikke lenger er i stand til å ivareta dine interesser innenfor de områdene som omfattes av fullmakten.

Det er den eller de som du har utpekt til å være din fullmektig, som tar stilling til når fullmakten skal inntre. Som oftest vil en person sin helsetilstand forverres gradvis, og det kan derfor tidvis være vanskelig å ta stilling til på hvilket tidspunkt fremtidsfullmakten bør starte. Helsetilstanden skal derfor bekreftes gjennom en legeerklæring, som din fullmektig skal innhente.

Forutsatt at fremtidsfullmakten oppfyller kravene, vil din fullmektig kunne handle i samsvar med fullmakten. Han eller hun skal da sørge for at dine interesser blir ivaretatt i henhold til det du tidligere har bestemt.

Fylkesmannen kan om ønskelig bekrefte at fremtidsfullmakten settes i gang. Det er opp til din fullmektig å vurdere om dette er nødvendig.

Antall personer med verge øker årlig. Mulig kan mangel på kjennskap til ordningen med fremtidsfullmakt begrunne hvorfor flere ikke benytter seg av dette alternativet. Med ny kunnskap, ønsker kanskje flere å sikre seg økt selvbestemmelse i fremtiden ved å opprette sin egen fremtidsfullmakt?

Fylkesmannen kan gi veiledning og informasjon om fremtidsfullmakt.

For nærmere informasjon se www.vergemål.no.